

Центральноукраїнський національний технічний університет
Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Андрій КИРИЧЕНКО

«30» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Світова історія XX – XXI століття

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Освітня програма	Історія та археологія
Факультет	Економічний

Кропивницький - 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Світова історія XX – XXI століття» для здобувачів першого освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 032 «Історія та археологія».

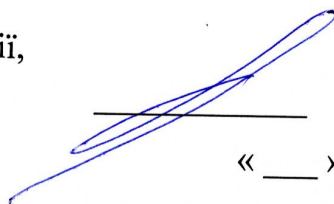
Укладачі: Світлана Орлик, професор кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи, доктор історичних наук, професор;

Олена Коломієць, доцент кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи, кандидат педагогічних наук, доцент.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи.

Протокол № 1 від 29 серпня 2024 року.

Завідувач кафедри історії, археології,
інформаційної та архівної справи

Василь ОРЛИК

« ___ » _____ 2024 р.

Декан економічного факультету

Наталія ШАЛІМОВА

« ___ » _____ 2024 р.

Орлик С. В.
ЦНТУ, 2024 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 8	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки	Професійної підготовки
Загальна кількість годин – 240	Спеціальність: 032 Історія та археологія	Рік підготовки: 4-й
	Освітня програма: Історія та археологія	Семестр: 7/8-й
Тижневих годин навчання: аудиторних – 2/4 самостійної роботи студента – 5,5/6	Освітній рівень: Перший (бакалаврський)	Лекції
		16/24год.
		Практичні, семінарські
		16/24год.
		Самостійна робота
		82/72 год.
Вид контролю:		
залік, іспит		

Мова навчання: **Українська**

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: формування у студентів системи знань про сутність, характер, рушійні сили соціально-політичних процесів, що відбувалися у світі впродовж XX – XXI ст., про закономірності і тенденції їх розвитку; сприяння у засвоєнні здобувачами освіти концептуальних підходів до розуміння особливостей історичного розвитку країн світу у новітній час.

Предметом вивчення дисципліни є суспільно-політичне життя народів світу та діяльність міжнародних організацій на національному, регіональному та загальносвітовому рівнях; своєрідність розвитку державно-політичних і культурних систем сучасного світу.

Завдання вивчення дисципліни:

- ознайомлення здобувачів з найважливішими фактами, подіями та процесами в історії народів світу у XX – на початку XXI ст.;
- визначення особливостей історичного розвитку країн Західної Європи, Північної Америки, Азії, Африки новітньої доби;
- відстеження місця українського питання у політиці країн Заходу;
- вироблення у здобувачів навичок системного мислення, наукового уявлення про розвиток різних цивілізацій і країн, їх здобутки, роль і значення у світовій історії;
- засвоєння сучасних методів опрацювання історичних джерел, здійснення інформаційно-пошукової роботи в галузі новітньої історії.

Основним завданням вивчення дисципліни є формування **компетентностей** (інтегральної, загальних, спеціальних), важливих для особистісного розвитку майбутніх фахівців.

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

Спеціальні компетентності:

СК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

СК 2. Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.

СК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.

СК 4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.

СК 5. Здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).

СК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

СК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.

ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.

ПРН 6. Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.

ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

Методами вивчення курсу є лекційні і практичні заняття, а також самостійна робота здобувачів вищої освіти I рівня (підготовка до практичних занять, модульних контрольних робіт та іспиту) з допомогою опрацювання рекомендованої літератури та джерел, методичного забезпечення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		л	п	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1 (7 семестр)					
Тема 1. Вступ до курсу «Світова історія XX – XXI ст.»	18	2	2		14
Тема 2. Перша світова війна та повоєнне облаштування світу.	20	2	4		14
Тема 3. Провідні держави світу в міжвоєнний період	20	4	2		14
Тема 4. Країни Центрально-Східної Європи, Азії, Африки та Латинської Америки в міжвоєнний період	20	2	2		16
Тема 5. Світ на шляхах до Другої світової війни	20	2	2		16

Тема 6. Друга світова війна	22	4	4		14
Разом	120	16	16		88
Змістовий модуль II (8 семестр)					
Тема 7. Облаштування повоєнного світу	18	4	4		10
Тема 8. Трансформаційні процеси в СРСР і країнах Центрально-Східної Європи	18	4	4		10
Тема 9. Країни Азії, Латинської Америки: вибір шляхів розвитку	16	4	2		10
Тема 10. Країни Близького та Середнього Сходу, Африки	14	2	2		10
Тема 11. Міжнародні відносини у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.	18	4	4		10
Тема 12. Світ на початку ХХІ ст.	18	4	4		10
Тема 13. Культура ХХ – початку ХХІ ст.	18	2	4		12
Разом	120	24	24		72
Усього годин	240	40	40		160

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до курсу «Світова історія ХХ – ХХІ ст.»	2
2	Тема 2. Перша світова війна та повоєнне облаштування світу.	4
3	Тема 3. Провідні держави світу в міжвоєнний період	2
4	Тема 4. Країни Центрально-Східної Європи, Азії, Африки та Латинської Америки в міжвоєнний період	2
5	Тема 5. Світ на шляхах до Другої світової війни	2
6	Тема 6. Друга світова війна	4
7	Тема 7. Облаштування повоєнного світу	4
8	Тема 8. Трансформаційні процеси в СРСР і країнах Центрально-Східної Європи	4
9	Тема 9. Країни Азії, Латинської Америки: вибір шляхів розвитку	2
10	Тема 10. Країни Близького та Середнього Сходу, Африки	2
11	Тема 11. Міжнародні відносини у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.	4
12	Тема 12. Світ на початку ХХІ ст.	4
13	Тема 13. Культура ХХ – початку ХХІ ст.	4
	Разом	40

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Світова історія 1918 – 1945 рр.: загальні тенденції розвитку

Тема 1. Вступ до курсу «Світова історія XX- XXI ст.»

1. Предмет і завдання курсу.
2. Поняття «новітня історія». Періодизація світового розвитку XX – XXI ст.
3. Основні тенденції соціально-економічного й політичного розвитку країн світу.
4. Джерелознавство та історіографія світової історії новітньої доби.

Тема 2. Завершення Першої світової війни та повоєнне облаштування світу

1. Мирні переговори між радянським урядом Росії та Німеччиною, Австро-Угорщиною, Туреччиною і Болгарією.
2. Підписання у Бухаресті між Румунією і Четверним союзом мирного договору та економічних угод.
3. Брестський мир 1918 р., Паризька (1919-1920рр.) та Вашингтонська морська (1921-1922рр.) мирні конференції та їх рішення.
4. Зміни в економічному та політичному ландшафті світу після завершення війни.

Тема 3. Провідні держави світу в міжвоєнний період

1. Зміна статусу провідних країн світу після Першої світової війни.
2. Становлення та формування Версальської системи міжнародних відносин.
3. Утворення та діяльність Ліги Націй.
4. Причини, прояви та наслідки світової економічної кризи 1929 – 1933 рр. Пошуки шляхів подолання кризових явищ.
5. «Новий курс» Франкліна Рузвельта, його складові та основні наслідки.
6. Агресивна політика нацистської Німеччини та Радянського Союзу (1936 – 1940 рр.).

Тема 4. Країни Центрально-Східної, Південної Європи та Азії в міжвоєнний період

1. Розвиток країн Центрально-Східної Європи. Польща і Чехословаччина в міжвоєнний період. Відновлення польської державності. Становлення Другої Речі Посполитої. Чехословацька республіка. Томаш Масарик.
2. Країни Балканського півострова та становище Османської імперії. Болгарія в міжвоєнний період. Утворення Королівства сербів, хорватів і словенців. Проголошення Югославії. Турецька республіка за правління К. Ататюрка.

3. Японія, Китай та Індія в міжвоєнний період. Мілітаризація Японії, її експансіоністська зовнішня політика. Національна революція в Китаї (1925 – 1927). Внутрішня та зовнішня політика Гоміндану, його протистояння з КПК. Розгортання антиколоніальної боротьби в Індії. М Ганді. Кампанії громадянської непокори.

Тема 5. Світ на шляхах до Другої світової війни.

1. Прихід до влади націонал-соціалістів у Німеччині.
2. Проблема колективної безпеки в Європі. Невдача Східного пакту.
3. Антикомінтернівський пакт та утворення «вісі» Рим-Берлін-Токіо.
4. Аншлюс Австрії.
5. Мюнхенська угода 1938 р., її наслідки.
6. Радянсько-німецький пакт про ненапад, секретні протоколи до нього.

Тема 6. Друга світова війна.

1. Причини, характер, періодизація Другої світової війни.
2. Основні театри воєнних дій. Військові дії на німецько-радянському фронті у 1941-1944 рр. Розгром італо-німецьких військ у Північній Африці. Капітуляція Італії. Напад Японії на США. Бойові дії на Тихому океані.
3. Особливості окупаційного режиму на окупованих територіях. Рух опору.
4. Голокост. Праведники народів світу.
5. Дипломатія часів війни. Утворення антигітлерівської коаліції, її значення.
6. Відкриття Другого фронту. Завершальний період війни.
7. Ялтинська і Потсдамська конференції.

Змістовий модуль 2.

Світова історія 1945 – на початку ХХІ ст.: загальні тенденції розвитку

Тема 7. Облаштування повоєнного світу.

1. Міжнародна політика після Другої світової війни.
2. Утворення і діяльність ООН.
3. Початок «холодної війни». Доктрина Трумена. План. Маршалла.
4. Утвердження США як провідної країни повоєнного біполярного світу.
5. Масові демократичний та антивоєнний рухи. М. Л. Кінг.

Тема 8. Трансформайні процеси в СРСР і країнах Центрально-Східної Європи.

1. Соціально-економічне становище СРСР після Другої світової війни. Завершення епохи Сталіна.
2. Становлення прорадянських режимів в країнах Центральної та Східної Європи. Особливості розвитку Югославії.
3. «Хрущовська відлига». Криза радянської моделі розвитку.

4. Спроба економічної інтеграції соціалістичного табору. Рада економічної взаємодопомоги (РЕВ).
5. Кризові явища 1950-1960-х рр. В країнах Центрально-Східної Європи: Угорська революція 1956 р. Празька весна 1968 р.
6. Перебудова в СРСР: сутність та наслідки. Доктрина «нового політичного мислення».

Тема 9. Країни Азії, Латинської Америки: вибір шляхів розвитку.

1. Американська окупаційна політика в Японії. Повоєнне реформування країни. Внутрішня і зовнішня політика Японії.
2. Завершення громадянської війни в Китаї. Проголошення КНР. Культ особи Мао Цзедуна. Реформування економіки Китаю наприкінці ХХ ст.
3. Перемога народів Індії в боротьбі за незалежність. Курс Д. Неру та І. Ганді у внутрішній та зовнішній політиці. Розвиток Індії наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.
4. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн Латинської Америки. Революція на Кубі Ф. Кастро. Ліквідація військово-тоталітарних режимів і відновлення конституційного ладу в ряді країн регіону.

Тема 10. Країни Близького та Середнього Сходу, Африки.

1. Утворення держави Ізраїль.
2. Близькосхідна проблема та шляхи її врегулювання.
3. Ісламська революція в Ірані.
4. «Арабська весна».
5. Здобуття незалежності країнами Африки. Крах режиму апартеїду на Півдні Африки.
6. Країни Африки на сучасному етапі розвитку.

Тема 11. Міжнародні відносини у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

1. Динаміка «холодної війни». Протистояння НАТО і ОВД.
2. Прояви міжнародної напруженості: Берлінська криза, війна в Кореї, Карибська криза, війни у В'єтнамі й Афганістані.
3. Проблема міжнародного тероризму.
4. Агресія Росії проти України в 2014 р. Російсько-українська війна.

Тема 12. Світ на початку ХХІ ст.

1. Становлення і розвиток європейської інтеграції.
2. Проблеми євроатлантичної безпеки. НАТО.
3. Основні напрямки зовнішньої політики США.
4. Розширення Європейського Союзу: виклики і проблеми.

5. Китай на міжнародній арені.
6. Україна в системі міжнародних відносин на початку ХХІ ст.

Тема 13. Культура ХХ – початку ХХІ ст.

1. Найважливіші досягнення науки і техніки, їх вплив на повсякденне життя людини. Фемінізм.
2. Основні напрямки науково-технічної революції в другій половині ХХ ст.
3. Становлення постіндустріального (інформаційного) суспільства
4. Основні тенденції розвитку літератури, образотворчого мистецтва, архітектури.
5. Музика, театр, кіно й спорт.

6. Самостійна робота.

Для опанування матеріалу дисципліни «Світова історія ХХ-ХХІ ст.» окрім лекційних, практичних занять, тобто аудиторної роботи, значну увагу необхідно приділяти самостійній роботі.

Основні види самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Вивчення додаткової літератури.
2. Робота з довідковими матеріалами.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Підготовка до проміжного й підсумкового контролю.
5. Опрацювання окремих розділів програми, які не розглядаються під час аудиторних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до курсу «Світова історія ХХ – ХХІ ст.»	14
2	Тема 2. Перша світова війна та повоєнне облаштування світу.	14
3	Тема 3. Провідні держави світу в міжвоєнний період	14
4	Тема 4. Країни Центрально-Східної Європи, Азії, Африки та Латинської Америки в міжвоєнний період	16
5	Тема 5. Світ на шляхах до Другої світової війни	16
6	Тема 6. Друга світова війна	14
7	Тема 7. Облаштування повоєнного світу	10
8	Тема 8. Трансформайні процеси в СРСР і країнах Центрально-Східної Європи	10
9	Тема 9. Країни Азії, Латинської Америки: вибір шляхів розвитку	10
10	Тема 10. Країни Близького та Середнього Сходу, Африки	10
11	Тема 11. Міжнародні відносини у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.	10
12	Тема 12. Світ на початку ХХІ ст.	10
13	Тема 13. Культура ХХ – початку ХХІ ст.	12
	Разом	160

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота студентів є формою організації навчального процесу, яка передбачає створення умов для реалізації творчих можливостей студентів через індивідуально-спрямований розвиток їх здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність.

Індивідуальні завдання виконуються студентом самостійно і не входять у його тижневе аудиторне навантаження. Викладач контролює виконання індивідуального завдання на консультаціях, графік яких складається на кафедрі і затверджується завідувачем кафедри.

До індивідуальних завдань можна віднести наступні види навчальної діяльності: написання рефератів, виконання проблемно-пошукових завдань, оформлення звітів, підготовка до виступів на конференціях, участь в олімпіадах.

7.1. Тематика рефератів

1. Геополітичні наслідки Першої світової війни.
2. Версальсько-Вашингтонська система: позитиви і негативи.
3. Світова економічна криза 1929-1933 рр. та її вплив на міжнародні відносини.
4. «Новий курс» Ф. Рузвельта.
5. Тоталітаризм: риси та ознаки тоталітарних режимів.
6. Фашизм: його суть, витоки, різновиди.
7. Німецький націонал-соціалізм: ідейні засади.
8. Комунізм у міжвоєнний період. Сталінські репресії.
9. Громадянська війна в Іспанії (1936-1939).
10. Мюнхенська конференція 1938 р. та її роль у розв'язуванні Другої світової війни.
11. Рух опору в роки Другої світової війни.
12. Колабораціоналізм у роки Другої світової війни.
13. Проблеми відкриття Другого фронту в Європі.
14. Післявоєнне мирне врегулювання в Європі.
15. Створення НАТО, його цілі та принципи.
16. Ольстерська проблема Великої Британії.
17. Квебекська проблема Канади.
18. Латиноамериканська інтеграція та її причини.
19. Велика Британія у другій половині XX – на початку XXI ст.
20. Франція у другій половині XX – на початку XXI ст.
21. Німеччина у другій половині XX – на початку XXI ст.
22. Італія у другій половині XX – на початку XXI ст.
23. США у другій половині XX – на початку XXI ст.
24. Канада у другій половині XX – на початку XXI ст.
25. Інтеграційні процеси у європейському просторі.
26. Трансформаційні процеси в пострадянських країнах.
27. Український шлях до НАТО. Перспективи співпраці.
28. Міжнародний тероризм як виклик світовому співтовариству.
29. Демографічна ситуація та міграційні процеси в сучасному світі.
30. Моделі світопорядку XXI ст.

7.2. Варіанти проблемно-пошукових завдань

1. Якими є хронологічні межі та періодизація Новітньої історії?
2. Схарактеризуйте наслідки Першої світової війни.
3. Дайте оцінку основним положенням Веймарської конституції 1919 р.
4. Схарактеризуйте стан економіки Німеччини в 1920-х рр.
5. Якою була внутрішня і зовнішня політика італійського фашизму в 1920-1930-х рр.?
6. Який вплив мала світова економічна криза 1929-1933 рр. на соціально-економічне та суспільно-політичне становище США?
7. У чому полягав «новий курс» Ф. Рузвельта?
8. Як розвивалася Турецька республіка за правління К. Ататюрка?
9. Проаналізуйте витoki Палестинської проблеми.
10. Проаналізуйте протистояння Гоміндану з Комуністичною партією Китаю.
11. У чому суть кампаній громадянської непокори в Індії в міжвоєнний період?
12. Розкрийте причини, характер, періодизацію Другої світової війни.
13. Схарактеризуйте основні битви на Східному фронті в роки Другої світової війни.
14. Проаналізуйте події Другої світової війни на Африканському та Тихоокеанському театрах бойових дій.
15. Як проходили Нюрнберзький і Токійський процеси над воєнними злочинцями?
16. Схарактеризуйте основні етапи «холодної війни».
17. Які основні напрямки внутрішньої та зовнішньої політики Франції в період президентства Ш. де Голля?
18. У чому полягає сутність «маккартизму» та доктрини звільнення від комунізму?
19. Схарактеризувати основні напрямки внутрішньої та зовнішньої політики Дж. Кеннеді.
20. Що таке «уотергейтський скандал»?
21. Проаналізуйте Заключний акт Наради з безпеки і співробітництва в Європі, який підписали в Хельсинкі 1 серпня 1975 р. 35 країн-учасниць.
22. Чому становлення прорадянських режимів в країнах Центрально-Східної Європи завершилося крахом?
23. Проаналізуйте наслідки розпаду Югославії.
24. У чому суть доктрини «нового політичного мислення»?
25. Схарактеризуйте історію заснування і засади функціонування Європейського Союзу.
26. Схарактеризуйте процес розширення НАТО та ЄС на Схід на рубежі ХХ-ХХІ ст.
27. Яка позиція США і європейських країн щодо реалізації концепції «загального європейського дому»?
28. Як відбувалося впровадження єдиної європейської валюти?
29. Яка роль ООН у вирішенні міжнародних конфліктів на сучасному етапі розвитку людства?
30. Схарактеризуйте проблеми і виклики, що супроводжують становлення інформаційного суспільства.

8. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються, перш за все, традиційні методи навчання. Це:

- **словесні** (розповідь, пояснення, лекція та їхні різновиди, які використовуються з метою повідомлення студентам нових знань, пояснення порядку виконання тих чи інших дій, ознайомлення з новими фактами, подіями тощо);

- **наочні** (показ та його різновиди: ілюстрування, демонстрування, що являють собою сукупність прийомів, дій і засобів, за допомогою яких а студентів створюється наочний образ предмета, котрий вивчається, формується конкретне уявлення про нього);

- **практичні** (вправи, практичні роботи та інші, суть яких полягає в застосуванні отриманих знань під час вирішення практичних завдань);

- **методи контролю і самоконтролю** (допомагають виявленню рівня реальних досягнень студентів у навчанні, надають дидактичному процесові логічної, змістової, організаційної і методичної завершеності).

8.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1. Словесні методи навчання: бесіда, пояснення, розповідь, ознайомча лекція, лекція з елементами дискусії.

2. Робота з навчальними посібниками тощо.

3. Наочні методи навчання: метод ілюстрування, метод демонстрування, спостереження.

4. Практичні методи навчання: практичні заняття у вигляді презентацій ідей, робота в Інтернет мережі; схем-опор, тез тощо.

8.2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1. Методи формування пізнавальних інтересів (метод створення ситуації новизни навчального матеріалу, опори на життєвий досвід, дискусії, диспути тощо).

2. Методи стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні.

8.3. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: метод усного опитування, письмовий контроль, тестові методи перевірки знань, програмований контроль, залік, екзамен тощо.

Методи контролю.

На різноманітних етапах навчання використовуються різноманітні види контролю: попередній, поточний, тематичний, підсумковий, а також форми його організації.

Попередній контроль спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з предмету чи розділу, який буде вивчатися.

Поточний контроль здійснюється в повсякденній роботі з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення прогалин у знаннях студентів.

Тематичний контроль здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань здобувачів вищої освіти.

Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру, навчального року тощо.

За формами контроль поділяється на **індивідуальний, груповий і фронтальний**.

У навчальному процесі в різноманітних поєднаннях використовуються методи **усного, письмового, практичного, машинного контролю і самоконтролю** студентів.

Усне опитування здійснюється в індивідуальній і фронтальній формах.

Мета **усного індивідуального контролю** – виявлення вчителем знань, умінь і навичок окремих студентів. **Усний фронтальний контроль** (опитування) вимагає серії логічно пов'язаних між собою питань за невеликим обсягом матеріалу.

Письмовий контроль буває індивідуальним, коли окремим студентам пропонуються контрольні роботи.

Методи самоконтролю. Суттєвою особливістю сучасного етапу удосконалення самоконтролю за ступенем засвоєння навчального матеріалу, уміння самостійно знаходити допущені помилки, неточності, а також спосіб усунення виявлених недоліків.

9. Критерії та засоби оцінювання

Види контролю: поточний, рубіжний та підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: 7 семестр (осінній) – залік, 8 семестр (весняний) – екзамен.

Рубіжний контроль успішності здобувачів вищої освіти проводиться під час проведення всіх видів аудиторних занять з усіх дисциплін в середині семестру та за тиждень до закінчення семестру.

Максимально загальна кількість балів, виділених для оцінки результатів під час одного рубіжного контролю робочою програмою навчальної дисципліни, при семестровому підсумковому контролі: у формі заліку – складає 50 балів; у формі екзамену – складає 30 балів.

Семестровий залік проводиться на останньому занятті, до початку заліково-екзаменаційної сесії. Оцінка здобувачам вищої освіти вище 60 балів може виставлятися без виконання ними підсумкової залікової роботи. В такому разі виставлення оцінки підсумкового семестрового контролю не передбачає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти на заліку. У разі, якщо сума рейтингових балів менша ніж 60, але виконані умови допуску до семестрового контролю, здобувач вищої освіти виконує на останньому за розкладом занятті залікову контрольну роботу. За бажанням, здобувач вищої освіти має право на виконання залікової контрольної роботи з метою підвищення кількості балів, які були набрані ним протягом семестру.

Оцінку підсумкового **семестрового контролю у формі екзамену** становить сума балів за результатами рубіжних контролів та балів, набраних здобувачем вищої освіти при складанні семестрового екзамену. Загальна кількість балів, виділених на проведення семестрового екзамену робочою програмою навчальної дисципліни, складає 40 балів. Кількість балів, одержана здобувачем вищої освіти

на екзамені, додається до результатів рубіжних контролів, що разом складає оцінку знань здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни за 100-бальною шкалою та переводиться в оцінку за шкалою ЄКТС і національною шкалою («Відмінно», «Добре», «Задовільно», «Незадовільно»). Контроль проводиться за результатами виконаних індивідуальних, тестових, та контрольних завдань, а також за результатами відвідуваності занять.

Критерії оцінки заліку, іспиту:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує студент, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує студент, який:

- взагалі роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання, але при рішенні допускає значну кількість помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення;

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	10		
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	--	--

T1, T2, T3...– навчальні тижні

10. Методичне забезпечення

Включає навчально-методичний комплекс з дисципліни, рекомендована обов'язкова та додаткова література, конспект лекцій, методичні вказівки до виконання практичних робіт. Наповнення відповідного розділу в системі Moodle.

11. Джерела та література

Базова

1. Баран З. А., Кипаренко Г. М., Мовчан С. П., Швагуляк М. М., Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки: посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів. Львів: Афіша, 2005. 288 с.

2. Воронянський О. В. Всесвітня історія ХХ ст.: посіб. для студ. вищ. навч. закл. Харків: Парус, 2008. 336 с.

3. Газін в. П., Копилов С. А. Новітня історія країн Європи та Америки 1918 – 1945 рр. Київ: Слово, 2008. 472 с.

4. Гісем О., Мартинюк О. Всесвітня історія ХХ – початок ХХІ ст. К.: Навчальна Книга-Богдан, 2009.

5. Гончар Б. М., Козицький М. Ю., Мордвінцев В. М., Слюсаренко А. Г. Всесвітня історія: навч. посіб. К.: Знання, 2003. 565 с.

6. Іваницька О. Новітня історія країн Європи та Америки (1945 – 2002). Вінниця: ФОЛІАНТ, 2003. 560 с.

7. Клименко В. А., Чубар Н. В. Історія сучасного світу: навчально-методичний посібник / В. А. Клименко, Н. В. Чубар. К.: Центр навчальної літератури, 2019.

8. Козицький А. М. Новітня історія Азії і Африки: посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів. Львів: Афіша, 2003.

9. Коріненко П. С. Новітня історія країн Європи та Америки (1918 – 1945 рр.). Тернопіль: АСТОН, 2003. 384 с.

10. Мицик Л. М., Кузьменко Ю. В. Новітня історія країн Європи та Америки (1918 – 2007): навч. посіб. К.: Академвидав, 2008. 544 с.

11. Новітня історія країн Західної Європи та Америки (1918 – 1945): навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів за редакцією М. Швагуляка. Львів: Афіша, 2005. 288 с.

12. Новітня історія країн Західної Європи та Америки (1945 – початок ХХІ ст.): навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів за редакцією М. Швагуляка. Львів: Тріада-Плюс, 2011. 700 с.

13. Сергійчук І. М. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – кінець ХХ ст.) / І. М. Сергійчук. Суми: Університетська книга, 2003. 288 с.

14. Скрипник А. Ю. Всесвітня історія ХХ ст.: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів не історичних спеціальностей / А. Ю. Скрипник. Кам'янець-Подільський, 2023. 150 с.

15. Україна і позаєвропейський світ: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Б. Катеринчук, П. Гетьманчук, О. Воронянський. Всесвітня історія ХХ ст. Київ: Парус, 2008. 336 с.

Словники, енциклопедії, довідники, хрестоматії

16. Городня Н. Д. Історія в термінах і поняттях: довідник. Навч. посіб. / за заг. ред Т. В. Орлової. Вишгород: ПП Сергійчук М. І., 2014. 240 с.

17. Городня Н. Д. Світова історія ХХ – ХХІ ст. Енциклопедичний словник. 4-те вид., доопрацьоване і доповнене: в 2-х т. / за ред. І. Підкови і Р. Шуста. Львів, 2021.

18. Качараба С., Сіромський Р. Історія Західної Європи та Америки другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Практикум для студентів гуманітарних факультетів. Льві: Львівський національний університет ім. І. Франка, 2015. 293 с.

19. Сіромський Р. Історія Західної Європи та Америки другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Практикум для студентів історичного факультету. Львів: Тріада Плюс, 2008. 212 с.

Додаткова

20. Алексеев Ю. М., Вертегел А. Г., Козаков О. О. Всесвітня історія: навч. посіб. К.: Каравелла, 2006. 240 с.

21. Внутрішні та зовнішні складові формування зовнішньої політики країн пострадянського простору. Зб. Наук. Праць / за ред. А. Г. Бульвінського. Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2021. 274 с.

22. Гобсбаум Е. Вік екстремізму: коротка історія ХХ віку (1914 – 1991), пер. з англійської. К.: Видавничий дім «Альтернатива», 2001. 543 с

23. Городня Н. Д. Азійсько-Тихоокеанський регіон: інтеграційний вимір. Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем. Навч. посіб. / за ред. Л. Д. Чикаленко. К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. 628 с.

24. Губарева Г. Г. Усі видатні постаті всесвітньої історії. Харків: ОРСІНГ ПЛЮС, 2007. 352 с.

25. Губіна С. Л. Всесвітня історія в таблицях і схемах / С. Л. Губіна. Харків, 2013. 112 с.

26. Джадт Т. Після війни. Історія Європи від 1945 року. Переклад з англійської. Київ: Наш формат, 2020. 928 с.

27. Джадт Т., Снайдер Т. Роздуми про двадцяте століття. К.: Човен, 2019. 384 с.

28. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції: навчальний посібник / І. Ю. Матюшекно, С. ВВ. Беренда, В. В. Резніков. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 504 с.

29. Інтеграційний поступ пострадянських країн в контексті трансформаційних перетворень. Зб. тез / за заг. ред. Кудряченка А. І. Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2021. 116 с.

30. Історія розвитку цивілізацій у контексті глобалізації: ціннісний вимір: монографія / за ред. О. В. Зернецької. Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2019. 317 с.

31. Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. Європейський Союз: історія і засади функціонування. Київ: Знання, 2012. 759 с.

32. Кордон М. В. Європейська та євроатлантична інтеграція України: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 172 с.
33. Кудряченко А. І. Проблема історичної пам'яті у всесвітньо-історичному дискурсі (1945 – 2015): монографія. Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2021. 312 с.
34. Мальська М. П. Основи європейської інтеграції / М. П. Мальська. Київ: ЦУЛ, 2019. 320 с.
35. Овчаренко О., Сухушина О., Земзюліна Н. З історії війн першої поовини ХХ ст.: деякі питання міжнародних відносин: монографія. Черкаси, 2018. 430 с.
36. Орлова Т. Всесвітня історія. Історія цивілізацій / Т. Орлова. К.: Знання, 2012.
37. Перша світова війна у фокусі історії: колективна монографія / під ред. С. Троян. К.: Кондор, 2016.
38. Попович М. Червоне століття. Вид.3-є, допов. Київ: АртЕК, 2019. 887 с.
39. Потехін О. Клименко Ю. Геополітика проти безпеки: союзницьке стримування агресії в Європі ХХ – початку ХХІ ст. К.: Дух і Літера, 2023.
40. Решота В. В. Європейський Союз: історичні, правові та інституційні основи: навч. посіб. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2012. 170 с.
41. Скрипник А. Ю., Газін В. П., Завадська І. М. Історія міжнародних відносин ХХ ст.: навч.-метод. посіб. для студентів соціально-економічних спеціальностей. Кам'янець-Подільський: ПП Мошинський В. С., 2011. 200 с.
42. Ширер В. Злет і падіння Третього Рейху: історія нацистської Німеччини: у 2 т. пер О. Надтока, К. Діса; гол. рред. О. Дубчак. Київ: Наш Формат, 2017. 599 с.
43. Яровий В. І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ століття: підручник. Київ: Генеза, 2005. 816 с.

Інформаційні ресурси

<http://chtyvo.org.ua/> – Читиво. Електронна бібліотека

<http://wikipedia.org.ua/> - Інтернет-енциклопедія

<http://www.history.org.ua/> – Інститут історії України НАН України

<http://www.info-library.com.ua/> – Електронна бібліотека підручників

<https://www.deepl.com/uk/translator> - Deepl (перекладач)

<https://historytimelines.co/> - застосунок «History Timelines»